

Wij werkt Putten

Wonen

Centrum

Werken

Financiën

Natuur

Onderwijs

Sociaal

Veiligheid

Verkeer

Cultuur

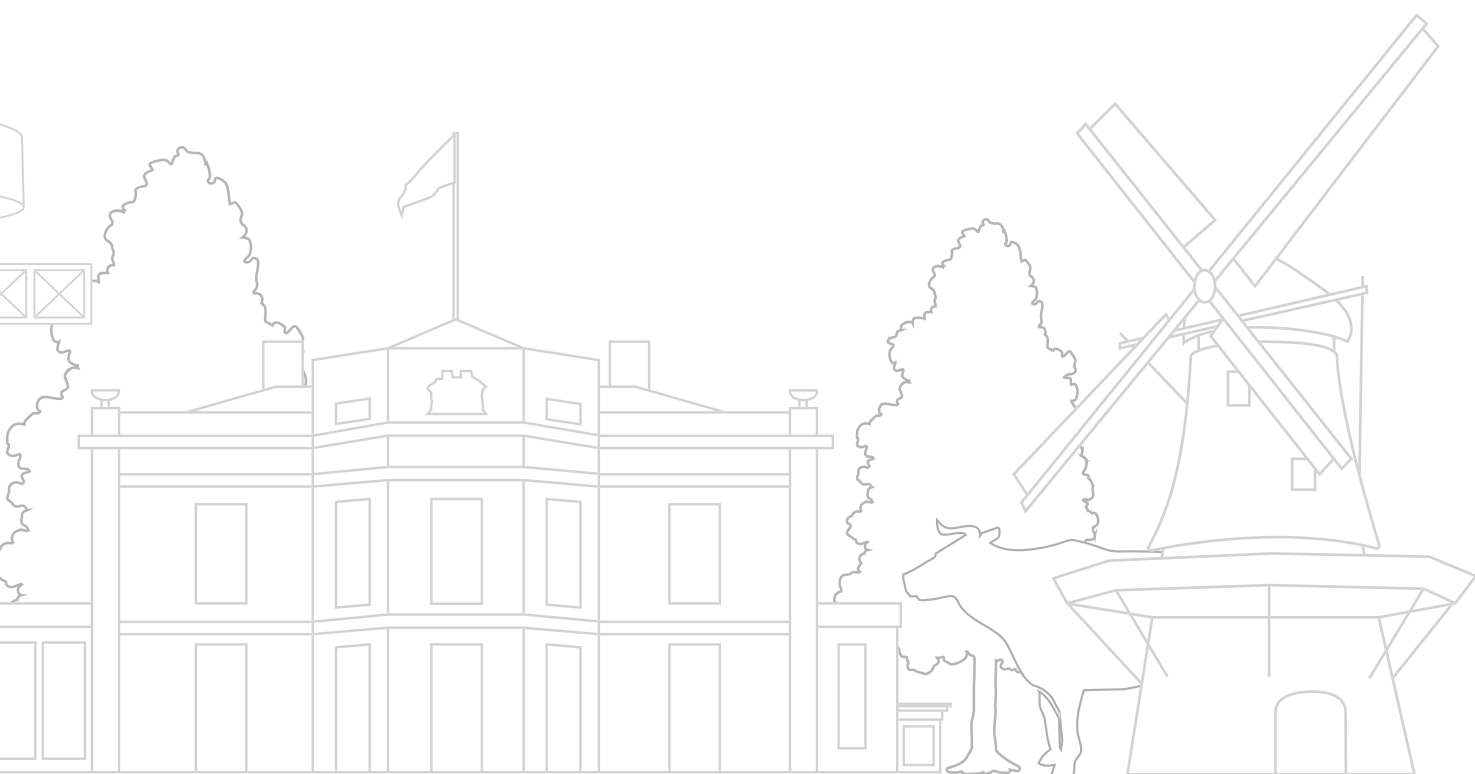
Doen wat werkt

Verkiezingsprogramma Wij Putten 2022-2026

Inhoud

Voorwoord.....	4-5
Wonen.....	6-9
Sociaal.....	10-13
Buitengebied.....	14-15
Klimaat.....	16-17
Burger.....	18-19
Verantwoord besturen.....	20-21
Dorp en centrum.....	22-23
Verkeer.....	24-25
Werk-economie.....	26-27
Recreatie.....	28-29
Cultuur.....	30-31
Veiligheid.....	32-33
Financiën.....	34-35

Putten, een karakteristiek dorp in het midden van Nederland, waar we binnen het uur in Amsterdam, Arnhem, Utrecht of Zwolle zijn. Putten, een eigenzinnig dorp, waar we fors aan de bak moeten om mee te blijven doen in Nederland en daarbuiten. Putten, een groen dorp op de Veluwe, waar we de onderlinge verschillen niet op de spits drijven en nog de tijd voor elkaar nemen. Putten, een zelfstandig dorp, op weg naar 25.000 inwoners en dat graag zelfstandig blijft, met een dorps karakter.

Met elkaar hebben wij Putten opgebouwd en vormgegeven. Dat geldt voor onze inwoners, bedrijven, instellingen, verenigingen, kerken. Dat geldt ook voor ons gemeentebestuur. Zowel de gemeenteraad als het college van burgemeester en wethouders dragen hun steentje bij aan de ontwikkeling van ons dorp.

In dit verkiezingsprogramma gaan we verder op de weg, die we twaalf jaar geleden met Wij Putten zijn ingeslagen. We zijn trots op de behaalde resultaten, ook al begonnen we in 2010 midden in de wereldwijde economische crisis en zijn we de laatste twee jaar geconfronteerd met een wereldwijde pandemie. Ondanks

dat is Putten een vitaal dorp waar het goed wonen, werken en leven is. En natuurlijk hadden we meer gewild, maar niet alles kan tegelijk. Daarom ligt er meer dan genoeg op ons bordje om ook de komende vier jaar mee aan de slag te gaan. Het gaat dan wat Wij Putten betreft over de grote maatschappelijke opgaven. Onze ambities voor Putten staan in dit verkiezingsprogramma.

Wij Putten wil bijdragen aan een krachtig, open, integer, aanspreekbaar en dienstbaar gemeentebestuur. We willen bijdragen aan een bestuur dat in een vroeg stadium met betrokkenen in overleg gaat. Dat mag tijd kosten, dat hoort bij onze democratie. Maar uiteindelijk moeten er wel beslissingen worden genomen. Wij Putten wil een gemeentebestuur dat staat voor het gemeenschappelijk belang en dat uiteraard zorgvuldig afweegt tegen individuele belangen. Een bestuur dat de belangentegenstellingen weet te overbruggen, pragmatisch te werk gaat en elkaar ruimte laat om te zijn wie we zijn. Wij Putten wil ver weg blijven van de overgereguleerde samenleving, maar de menselijk maat in het oog houden en zo dicht mogelijk aansluiten bij de leefwereld van onze inwoners. Dat

alles in de overtuiging dat de lokale democratie van onze inwoners is. Dat moeten we niet in handen geven van managers, technocraten en boekhouders.

De komende vier jaar staan we voor grote en acute maatschappelijke opgaven. We noemen er hier vijf. 1: voldoende, betaalbare woningen; 2: een menswaardige samenleving zijn en blijven; 3: het vitaal houden van het buitengebied; 4: de energietransitie en de klimaatcrisis en 5: het zelfstandig blijven en het dorps karakter handhaven.

Putten gaat de woningnood in Nederland niet oplossen, maar wij willen wel ons aandeel in de oplossing ervan leveren. Concreet betekent dat jaarlijks tussen de 120 en 150 woningen netto toevoegen. De bouw van de nieuwe woonwijk Halvinkhuizen en de ontsluiting ervan vragen de komende jaren onze aandacht. We halen alles uit de kast om wonen in Putten betaalbaar te houden. Om de piek in de woonbehoefte op te vangen, maken we gebruik van tijdelijke huisvesting.

Een samenleving waarin de menselijke waarden centraal staan, is echt een grote opgave. Op sociaal gebied worstelen we nog steeds met de invoering van de decentralisaties. We willen onze inwoners helpen met huishoudelijke hulp, met begeleiding en uiteraard gezinnen ondersteunen bij de opvoeding van hun kinderen. We willen wel, maar kregen tot voor kort onvoldoende geld van het Rijk. Dat ging linksom of rechtsom ten koste van andere gemeentelijke taken. Het Rijk moet absoluut over de brug komen met extra geld en het heeft er alle schijn van dat dat ook eindelijk gaat gebeuren. Wij Putten vindt dat de gemeente er

ook moet zijn voor de kwetsbaren in onze samenleving. Iedereen moet mee kunnen doen, ongeacht levens- overtuiging, geaardheid, afkomst of wat dan ook: niemand mag buiten- gesloten worden. Samen zijn Wij Putten.

Sport speelt een belangrijke rol in onze vrijetijdsbesteding. Wij Putten is voorstander van de nieuwbouw van de tweede en de derde sporthal. Wij Putten vindt het belangrijk dat het voortgezet onderwijs in Putten blijft en is bereid te investeren in de huisvesting ervan.

Het buitengebied speelt bij de woningbouw, bedrijventerreinen, natuur, landbouw, energie, water, stikstof, gezondheid, recreatie, et cetera een prominente rol. Maar ook hier kan niet alles, omdat we simpelweg niet genoeg buitengebied hebben. Daarom moeten we keuzes maken, met als doel het leefbaar en vitaal houden van ons buitengebied en ons dorp. Dat kan alleen als we de vraagstukken in onderlinge samen- hang aanpakken.

En natuurlijk willen we ook in een duurzaam en veilig dorp leven. We zijn zuinig op onze bodem, op de kwaliteit van water en lucht. We pakken onze verantwoordelijkheid voor de energietransitie en we berei- den ons voor op de gevolgen van de klimaatverandering. We willen een dorp met een voor mens en dier ge- zond leefmilieu doorgeven aan onze volgende generaties. Maar ook een veilig dorp doorgeven in de zin van openbare orde en brandveiligheid. Wij Putten doet er alles aan om onze vrijwillige brandweer op sterkte te houden.

Behalve de genoemde maatschappelijke opgaven, zien we de komende jaren ook grote investeringsvragen op de gemeente afkomen. We noemen er vier: de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk Halvinkhuizen; de ontsluiting ervan; de huisvesting van de school Groevenbeek; en de bouw van nieuwe sporthallen. Of de gemeente over voldoende financiële ruimte beschikt is nu nog onzeker. We komen een heel eind en gelukkig

hoeft niet alles meteen al in 2022. Bovendien beschikt Putten over grote reserves. Verhoging van lokale belastingen is voor Wij Putten de komende vier jaar niet aan de orde.

Wij Putten wil ons dorp graag verder laten ontwikkelen. Samen met anderen in de gemeenteraad en in het college. Met een pragmatische aanpak, zonder dogma's. Ons motto is daarbij: doen wat werkt!

Goed en betaalbaar wonen voor iedere Puttenaar is voor Wij Putten topprioriteit. Zowel in de huursector als in koopsector is het moeilijk een woning te vinden. De prijzen van de koopwoningen stijgen ongekend hard en de wachttijden voor de sociale huurwoningen zijn lang. Om jongeren en starters te behouden voor Putten, wil Wij Putten het woningaanbod toegankelijker maken. We moeten bouwen naar behoefte. Daarop heeft Wij Putten twee

antwoorden: er moeten voldoende betaalbare woningen beschikbaar zijn en we gaan meer inzetten op andere woonvormen. Om de schaarste op de woningmarkt verder terug te dringen moet het bouwtempo in Putten verder omhoog, naar 120 tot 150 woningen per jaar, passend bij de lokale behoefte. Daarbij moeten we altijd oog houden voor kwaliteit. Wij Putten wil de rode loper uitleggen voor particuliere woningbouwinitiatieven op de korte

en middellange termijn. Als het gaat om andere woonvormen dan denkt Wij Putten enerzijds aan niet uitbreidbare woonvormen zoals rug-aan-rugwoningen en beneden-bovenwoningen. Dit soort compacte woonvormen zullen ook in een stijgende markt altijd voor aanbod aan de onderkant van de woningmarkt zorgen, gezien de product-prijs-kwaliteitverhouding van de woningen. We moeten toe naar woningtypen die reëel en marktconform zijn. Ook bouwen in de hoogte kan een oplossing bieden, maar dit dan wel passend in de omgeving. Anderzijds willen we meer ruimte bieden aan woonvormen voor ouderen zoals hofjeswoningen, groepswoningen en kangoeroewoningen. Als ouderen naar zulke woonvormen verhuizen, komen hun huidige huizen vrij. Dat moet zorgen voor een betere doorstroming op de woningmarkt. Flexwoningen en tiny houses zien wij als een aanvulling op het woningaanbod, iets extra's boven op de reguliere woningbouwproductie.

Het beleidskader Recreatie biedt ook mogelijkheden om recreatiewoningen tijdelijk te benutten voor specifieke doelgroepen, zoals jongeren, spoedzoekers et cetera. Hier wordt in de ogen van Wij Putten nog te weinig gebruik van gemaakt. Daarom moet opnieuw worden gekeken naar de voorwaarden waaronder dit tijdelijk wonen is toegestaan. De eerste locatie tijdelijke huisvesting (Bijsterenseweg) wordt naar verwachting in 2022 in gebruik genomen. Op basis van onderzoek verwachten wij dat er behoefte is aan een tweede locatie en misschien later nog een derde. Als die behoefte ook in de praktijk blijkt, zet Wij Putten zich in voor het realiseren van meer flexwoningen om de spoedzoekers te helpen. Ook met andere creatieve oplossingen mag van Wij Putten worden geëxperimenteerd.

In Putten hebben we veel positieve ervaringen opgedaan met het concept van de KmK-woning (Kopen met Korting) via Woningcorporatie Omnia Wonen. Sociale koopwoningen worden met KmK aangeboden met een korting op de werkelijke marktwaarde, zodat de woning betaalbaar blijft voor huishoudens met een beperkt inkomen. Bij aankoop betaalt de koper een lagere prijs dan de marktwaarde, doordat er een koperskorting op de marktwaarde wordt verstrekt. Bij terugverkoop aan de woningcorporatie ontvangt de koper

een prijs die bestaat uit de oorspronkelijke koopsom plus of min een aandeel in de waardeontwikkeling (winst en verlies worden gedeeld). Nieuwe woningen via deze regeling uitgeven doet de woningcorporatie niet meer. Er zijn vergelijkbare koopconstructies zoals KoopGarant en KoopStart. Die constructies werken min of meer hetzelfde als KmK. Gezien het grote aantal inschrijvingen bij vrijkomende KmK-woningen wil Wij Putten laten onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om als gemeente zelf een koopconstructie zoals KoopGarant in

te zetten, als een van de middelen om het aantal betaalbare koopwoningen te vergroten en langjarig voor de doelgroep te behouden.

Ook woningsplitsen kan bijdragen aan het toevoegen van zelfstandige woningen en is daarmee een manier om de woningvoorraad uit te breiden. Het kan zowel een oplossing bieden voor starters als voor ouderen. Hiervoor geschikte woningen kunnen gesplitst worden tot twee woningen wat de betaalbaarheid voor starters ten goede komt. Met splitsen kun je een woning ook zo opdelen dat er op de begane grond een gelijkvloerse woning gecreëerd wordt, waardoor ouderen langer in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. Wij Putten wil onderzoeken of de problemen op de woningmarkt deels te verhelpen zijn door middel van woningsplitsen. Daarbij moet er wel oog zijn voor het voorkomen van ongewenste neveneffecten, zoals parkeerproblematiek en het verkameren van woningen.

Wij Putten wil verder het instrument

van opkoopbescherming inzetten, dat investeerders ervan weerhoudt woningen te kopen waar ze zelf niet gaan wonen. Zo blijven meer koopwoningen beschikbaar voor mensen die er zelf in gaan wonen. Dit is mogelijk sinds 1 januari 2022, toen de wet waarin dit is geregeld in werking trad.

Om alle bouwplannen te kunnen realiseren is er veel geld nodig. Niet alleen voor eventuele tekorten binnen de projecten, maar ook geld voor de aanleg van wegen, parken, voorzieningen en speelplekken. Wij Putten wil dat er meer geïnvesteerd wordt in de lobby richting provincie en rijk voor extra investeringskapitaal. Wij Putten vindt het niet nodig dat de gemeente geld verdient aan woningbouwlocaties: betaalbaarheid van de woningen heeft de hoogste prioriteit.

De grip die de gemeente heeft op de woningmarkt is beperkt. Wel wil Wij Putten streven naar een groter aandeel betaalbare woningen in

de mix zoals die in de Woonvisie is vastgelegd, zonder dat investeerders Putten links laten liggen. En we blijven constant op zoek naar nieuwe maatregelen en instrumenten om meer grip te krijgen op de woningmarkt. Denk aan het anti-speculatiebeding, de instandhoudingstermijn

en de zelfbewoningsplicht. Naast het inzetten op meer marktconforme, niet uitbreidbare woonproducten, het bouwtempo hooghouden en ideeën als KoopGarant blijft Wij Putten constant op zoek naar creatieve oplossingen.

Wij Putten wil:

- een passende mix van soorten woningen voor de diverse doelgroepen;
- startersleningen beschikbaar houden;
- dat het woonbeleid gericht is op het bevorderen van doorstroming;
- een zo hoog mogelijk aandeel betaalbare woningen in nieuwbouw, zonder dat projectontwikkelaars Putten links laten liggen;
- mogelijkheden voor tijdelijk wonen optimaliseren;
- ouderen helpen door te stromen naar een woning die beter bij hun levensfase past;
- dat alle nieuwbouwwoningen goed toegankelijk en levensloopbestendig worden gebouwd;
- voldoende (starters)woningen met perspectief op doorstroming;
- bouwen in de hoogte mogelijk maken, om ons dorp leefbaar en groen te houden;
- beleid ontwikkelen voor woningsplitsing;
- bij het Rijk en de provincie subsidies en co-financiering aanboren;
- onderzoek doen naar de inzet door de gemeente van koopconstructies vergelijkbaar met Kopen met Korting.

ONDERSTEUNING EN WELZIJN

Putten moet een gemeente zijn waar iedereen met respect wordt behandeld, ongeacht geslacht, geaardheid, huidskleur of levensovertuiging. En met een goed werkend zorgstelsel, waarbij iedereen zorgvuldig geholpen wordt en de zorg krijgt waar hij of zij recht op heeft. Dit is alleen te realiseren als alle betrokken partijen met elkaar afstemmen, samenwerken en hun kennis delen. Putten moet een dorp zijn waar iedereen zich veilig voelt en mee kan doen. De zorg in het sociaal domein gaat over de on-

dersteuning van inwoners. Onderwerpen als jeugdzorg, vergrijzing, eenzaamheid, mantelzorg, gezondheid, hulp bij schulden vragen de komende jaren weer onze volle aandacht. Dat geldt ook voor de integratie van statushouders in ons dorp. Omzien naar elkaar houdt niet op bij de gemeentegrenzen. Er is veel onrust in de wereld en het valt niet uit te sluiten dat mensen als gevolg van conflicten of klimaatverandering huis en haard moeten verlaten. Wat Wij Putten betreft kijkt Putten dan niet de andere kant op, maar neemt z'n aandeel in het bieden van een

helpende hand. Dit staat overigens los van de landelijke opgave die elke gemeente heeft in het bieden van onderdak aan statushouders. In 2015 is de jeugdzorg op het bordje van de gemeenten gekomen en er is hard gewerkt om deze zorg goed te begeleiden. Wij Putten zal zich volledig blijven inzetten om deze zorg te ontwikkelen. Denk aan de toegang van de jeugdzorg, die dicht bij de inwoner met een hulpvraag is gerealiseerd, via de praktijkondersteuner bij de huisarts en via de jeugdconsulenten. Wij willen ouders en verzorgers helpen om gezondere keuzes te

Wij Putten wil:

- dat iedereen zich veilig kan voelen en met respect behandeld wordt;
- jeugdzorg toegankelijk houden en ouders en verzorgers ondersteunen in de hulpvraag;
- controle en handhaving op alcohol en drugs;
- extra plekken aanbieden voor jongeren om elkaar te ontmoeten;
- de LHBTIQ+-gemeenschap ondersteunen;
- meer inspelen op problemen zoals eenzaamheid en plaatsing van verwarde personen;
- regelmatige controle op de uitvoering van zorgtaken;
- laagdrempelige zorg bieden met een brede toegang, waar meerdere vragen in samenhang kunnen worden opgepakt;
- WMO met zorg blijven aanbieden, dichtbij, passend en betaalbaar;
- een mogelijkheid zoeken tot het ontwikkelen van een zorghotel, dat ook mogelijkheden biedt voor respijtzorg;
- mantelzorgers blijven ondersteunen en belonen;
- inwoners zonder werk ondersteuning bieden.

maken en hen ondersteunen als het gaat om beweging, voeding, het drinken van alcohol en gebruik van drugs. We willen psychosociale problemen bij jongdigen voorkomen door tijdige signalering. Bij het gebruik van alcohol en drugs handhaven we ook op overlast.

Voor jongeren vanaf 14 jaar zijn er maar weinig plekken waar zij elkaar kunnen ontmoeten. Wij willen met hen in gesprek om te kijken of er meer ontmoetingsplekken ingericht kunnen worden, zoals op de parkeerplaats bij de sportvelden. Ook willen wij de persoonlijke ontwikkeling van jongdigen ondersteunen. Zij hebben ruimte nodig om zich te ontwikkelen, hun eigen keuzes te maken en te ontdekken wie zij zijn. Als zij hulp nodig hebben bij het ontdekken van hun geaardheid, moeten zij daarin ondersteund worden door hun omgeving en jongerenwerkers van de gemeente Putten. LHBTIQ+ moet een plek krijgen in ons beleid, maar vooral in ons handelen.

Eenzaamheid, of dit nu onder ouderen of jongeren speelt, moet nog meer aandacht krijgen. We moeten op zoek naar creatieve vormen om dit probleem te benaderen. Nog meer op zoek naar sociale netwerken en contactrijke omgevingen om eenzaamheidsgevoelens te laten afnemen. We zullen daadkrachtig

op zoek gaan om de eenzamen in onze samenleving te benaderen. De toename van verwarde personen, dus mensen die de grip op hun leven dreigen te verliezen, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade berokkenen, heeft meer onze aandacht nodig. Wij zullen dan ook herzien of er in onze regio voldoende ruimte is om deze mensen tijdelijk op te vangen. Samenwerking hierin is van groot belang. Een van de oorzaken kan zijn de stille armoede. Wij moeten als gemeente de gevolgen hiervan bestrijden. We vinden het belangrijk dat kinderen die leven in armoede of verborgen armoede de mogelijkheid hebben om te participeren als het gaat om sociaal-culturele activiteiten en sport. Het verenigingsleven kan hierbij een grote rol spelen. Immers, wie onder de mensen komt, zal minder eenzaam zijn en beter de verbinding aangaan met andere mensen en daarbij meer hulp uit zijn of haar omgeving krijgen. Wij dragen het verenigingsleven dan ook een warm hart toe en willen dit ondersteunen waar nodig is. Denk aan Welzijn Putten, de Voedselbank, Actief Putten,

Jong Putten, cultureel centrum Stroud, zangkoren, sportverenigingen et cetera.

Wij controleren regelmatig of de uitvoering van zorgtaken door de gemeente gaat zoals dat moet en dat onze inwoners niet van het kastje naar de muur worden gestuurd. Er moet een éénloketfunctie zijn waar elke ondersteuningsbehoefte neergelegd kan worden en waar wordt bezien of er meerdere vragen in samenhang kunnen worden opgepakt. We willen een inclusieve samenleving zijn, waar onze inwoner de zorg ontvangt die nodig is, thuis als het kan in een zorginstelling als het moet. Denk daarbij aan Wmo-begeleiding in de vorm van huishoudelijke hulp, aanpassingen in de woning, zoals een traplift of een toilet, vervoer met een scootmobiel, taxibussen of een rolstoel, zo dicht en passend mogelijk in Putten. Daarbij ontbreekt wat Wij Putten betreft nog een zorghotel, een verblijfsmogelijkheid waar mensen na een ziekenhuisopname een tijdelijk onderkomen kunnen vinden, als ondersteuning thuis niet mogelijk is. Wij willen deze vorm van zorg graag ondersteunen en meedenken als een zorginstelling deze handschoen oppakt. Ook onze mantelzorgers ver-

dienen aandacht. Wij dragen hen een warm hart toe en willen graag onderzoeken hoe de respijtzorg vormgegeven kan worden, waarbij de mantelzorgers een aantal dagen op adem kunnen komen en de zorgbehoevende thuis de zorg kan krijgen die nodig is. Een zorghotel kan hier een rol in spelen.

We willen regionaal arbeidsmarktbeleid uitvoeren en implementeren, waarbij een leven lang leren en ontwikkelen voor iedere inwoner kansen biedt en vergroot op de arbeidsmarkt. Inwoners zonder werk ondersteuning bieden bij het vinden van een passende baan.

ONDERWIJS

Wij willen het schoolaanbod in Putten breed houden: ouders moeten kunnen kiezen voor de school die het beste bij hun kind past, zowel openbaar als bijzonder. Het is mede de taak van de gemeente om de schoolgebouwen in goede en veilige staat te houden. Wij Putten wil dat er ook in nieuwe wijken gekeken wordt naar de behoefte van een school in

de wijk. Het moet mogelijk zijn om in de directe woonomgeving een school te bezoeken, zodat het voor kinderen veilig is om alleen naar school te gaan.

Scholen zijn een belangrijke partner op sociaal gebied, zij behoren tot het netwerk als het gaat om vroegsignalering bij armoede, verwaarlozing, mishandeling of andere problemen bij kind en gezin.

Muziekonderwijs en schoolzwemmen vinden wij een belangrijk goed en willen we handhaven. We zorgen voor goede opvang van peuters en kleuters, vooral op het gebied van taal, waarbij de bibliotheek een grote rol speelt. Leesbevordering is effectief in het voorkomen van laaggeletterdheid. Voor de doelgroep jeugd zijn de basisschool en de bibliotheek essentiële voorzieningen om laaggeletterdheid te voorkomen. Wij willen

waar nodig scholen en de bibliotheek daarin ondersteunen. Ook laaggeletterdheid bij volwassenen verdient grote aandacht. Verder willen we actief samenwerken met partners om vroegtijdige schoolverlating te voorkomen. Hierbij bieden wij passende ondersteuning als dat nodig is.

Wij Putten wil:

- voldoende aanbod van scholen in de wijken;
- huisvesting van scholen in goede en veilige staat houden;
- muziekonderwijs en schoolzwemmen behouden;
- vroegtijdig schoolverlaten voorkomen;
- laaggeletterdheid bestrijden en taalontwikkeling in samenwerking met scholen en bibliotheek ondersteunen.

SPORT

Sport is een belangrijk deel van onze samenleving: sport verbindt en moet voor iedereen toegankelijk zijn. Inwoners beleven er veel plezier aan en sport is bovendien ook heel gezond. Sportverenigingen zijn een belangrijke partner als het gaat om het welzijn van inwoners en bij de

vroegsignalering van sociale problemen. Nu inwoners ook vaker sporten buiten verenigingsverband, moeten verenigingen zich aanpassen aan de veranderde sportbelangstelling en op zoek naar het beste aanbod. Ander punt van zorg is de afhankelijkheid van vrijwilligers, die nodig zijn om het verenigingsleven in stand te houden. Wij dragen onze sportverenigingen dan ook een warm hart toe en willen het huidige sportbeleid graag verder ontwikkelen. Subsidies zijn voor verenigingen erg belangrijk om in de benen te blijven. Wij Putten wil dan ook het huidige subsidiebeleid continueren, waaronder de subsidie voor het groot onderhoud van de velden en in gesprek blijven met besturen over de beste ondersteuning. Om sporters in Putten voldoende faciliteiten te kunnen bieden voor binnensporten, willen we twee nieuwe sporthallen bouwen.

Wij Putten wil:

- subsidies in stand houden blijven verbinden met maatschappelijke activiteiten;
- het subsidiebeleid groot onderhoud velden voor een langere termijn vaststellen;
- twee nieuwe sporthallen realiseren, waarbij multifunctionaliteit een pre is;
- het deelnemen aan sporten stimuleren.

Het buitengebied van Putten staat volop in de aandacht. Het lijkt erop alsof alle maatschappelijke problemen in het buitengebied moeten worden opgelost. Vraagstukken als nieuwe woningbouwlocaties, nieuwe bedrijventerreinen, zonnevelden, windmolens, drinkwaterwinning, maatregelen tegen verdroging als gevolg van klimaatverandering, natuurontwikkeling en biodiversiteit, vermindering van de stikstofuitstoot, bevorderen van kringloop en natuur-inclusieve landbouw, recreatie, et cetera. Het zijn allemaal ruimtevragers, en het landt allemaal in het buitengebied. Dat is in zoverre logisch: binnen de bebouwde kom is niet veel ruimte meer. En Putten heeft 'maar' een oppervlakte van 87 vierkante kilometer, waarvan een groot deel uit bos en natuur bestaat. Dat is echt niet veel

als alle genoemde vraagstukken worden opgepakt. En sommige zaken zijn ook tegenstrijdig. Zonnevelden gaan veelal ten koste van landbouwgrond, terwijl je die landbouwgrond nodig hebt voor de extensivering van de landbouw. Meervoudig gebruik kan een deel van de oplossing zijn. Maar dat neemt niet weg dat we de komende jaren keuzes moeten maken. Wegkijken, negeren of ontkennen gaat ons niet helpen.

Wij Putten wil het functieveranderingsbeleid op de schop nemen, zodat bedrijfsbeëindiging voor agrariërs een te overwegen optie wordt. Nu wordt vaak gedacht aan de bouw van enkele woningen ter compensatie van de sloop van schuren. Daarbij wordt geen rekening gehouden met het geïnvesteerd vermogen, met de boekwaarde van de schuren.

Ander, bedrijfsmatig, gebruik van de bedrijfsgebouwen moet mogelijk worden, bijvoorbeeld op het gebied van energie, zorg en recreatie. Tevens willen we op intelligente wijze andere vormen van bedrijvigheid, passend in ons buitengebied, een kans te geven (kraamkamerfunctie). Met nieuwe economische dragers willen we het buitengebied op langere termijn leefbaar en vitaal houden.

Wij Putten wil dat de gemeente samen met alle betrokkenen in het buitengebied een plan van aanpak gaat opstellen voor het buitengebied. Een deltaplan voor het buitengebied. Een visie voor 2040, met een gebiedsgericht plan van aanpak voor de komende jaren.

Wij Putten wil:

- snel starten met het bouwen van woningen in de nieuwe woonwijk Halvinkhuizen en vervolgens het aantal nieuw te bouwen woningen laten meeademen met de demografische ontwikkeling van Nederland;
- na voltooiing van bedrijventerrein Henslare terughoudend zijn met het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen en bestaande capaciteit beter benutten;
- ruimhartiger omgaan met het functieveranderingsbeleid, om nieuwe economische dragers in het buitengebied mogelijk te maken;
- anticiperen op het landelijk en provinciaal stikstofbeleid;
- beleid ontwikkelen ter voorkoming van ondermijning in het buitengebied;
- samen met terreinbeherende organisaties afspraken maken over het gebruik van gronden;
- kennisnetwerken van boeren ondersteunen;
- boeren en andere grondbezitters een reële vergoeding geven voor specifieke beheertaken in het buiten gebied;
- korte voedselketens tussen boer en consument stimuleren;
- de verkoop lokale agrarische producten in het dorp stimuleren;
- bevorderen dat lokale supermarkten meer lokale producten aanbieden;
- de Gelderse zonneladder hanteren bij de aanleg van zonneparken in het buitengebied, waarbij hoogwaardige landbouwgrond zoveel mogelijk wordt ontzien;
- stimuleren van duurzaam gebruik van de bodem, waarbij het vergroten van biodiversiteit een speerpunt is;
- verdroging als gevolg van klimaatverandering voorkomen;
- bij het onderhoud van de wegen in het buitengebied actief de wensen van de agrarische sector ophalen;
- stimuleren van de beleving van het buitengebied via bijvoorbeeld het goed onderhoud van klompenpaden;
- de vraagstukken in het buitengebied integraal aanpakken via gebiedsprocessen.

De gemeente Putten heeft jaren geleden al de doelstelling geformuleerd om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Voor Wij Putten mag het ook tien jaar eerder.

Het is belangrijk Putten voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering. We krijgen steeds meer te maken met hitte en droogte, maar ook met korte hevige regen- en hagelbuien. Niets doen leidt tot extra overlijdensgevallen door hittestress, hoge kosten door wateroverlast of schade aan funderingen door extreme droogte. Er is dus werk aan de winkel om de klimaatbestendigheid te vergroten en daarmee tegelijkertijd onze gemeente aangenamer en gezonder te maken. Daarom hebben we om te beginnen € 700.000 in de begroting gereserveerd voor klimaatadaptieve maatregelen. Projecten als 'Steenbreek', 'Groene Schoolpleinen', 'Adopteer een boom of nestkastje' willen we continueren. Ook het huidige beleid om bomen die de gemeente kapt of rooit in het kader van projecten te vervangen door twee nieuw exemplaren zetten we voort.

Vanaf 2021 bouwen we al bijna energie-neutraal. En natuurlijk is nieuwbouw belangrijk, maar de grootste uitdaging is energiebesparing in en verduurzaming van de bestaande woningen en gebouwen. Maar we moeten ons niet blind staren op energiebesparing. Het gaat om veel meer en dat vangen we in het begrip 'natuurinclusief'. We willen daarin verdere stappen zetten.

Een natuurinclusief dorp is een ge-

zond, groen dorp waar inwoners minder last hebben van wateroverlast, hittestress, eikenprocessierups enzovoorts. Natuur krijgt veel ruimte en de gemeente kan voorzien in maatregelen om biodiversiteit te bevorderen. Natuurinclusief bouwen is de natuur integreren in de bouw van woningen, bedrijfspanden en/of andere objecten. Dat kan door aan het pand voedselvoorzieningen en verblijfplaatsen voor planten en dieren te maken. Denk aan vlinders, wilde bijen en de huismus. Maar ook aan inheemse planten, zoals witte klaver, grasklokje en witte kamperfoelie.

Meer groen en blauw in versteend gebied draagt bij aan het waterbergend vermogen en beschermt mens en dier tegen hittestress. Gebouwbonden groen, zoals groene gevels en daken zien er niet alleen mooi uit, ze dragen ook nog eens bij aan een fijner woon- en leefklimaat voor mens en dier.

Bij bouw- en verbouwprojecten willen we bestaande groenelementen, zoals oude bomen en struiken sparen bij het bouwrijp maken van de locaties. Met het (her)planten van straatbomen wordt het regenwater

vastgehouden en dat kan ook via bijvoorbeeld wadi's en vijvers. Dat helpt bij het afkoelen van de bebouwde omgeving. Uiteraard kiezen we bij groenelementen zo veel als mogelijk voor bloemende, inheemse boomsoorten. Waar sprake is van minder intensief gebruik, zoals in parkeerplaatsen bij bijvoorbeeld sportverenigingen, is het gebruik van halfbestrating een betere keuze. Halfbestrating is verharding met een groen gezicht. Om de biodiversiteit te verbeteren zaaien we zoveel mogelijk bloemrijke bermen in.

Wij Putten wil oog houden voor realisme in de verduurzamingsopgave. We doen wat nodig is en in de toekomst maken we handig gebruik van de nieuwste technologische ontwikkelingen. We hebben nu te maken met beperkende factoren, zoals onvoldoende netcapaciteit en het provinciale standpunt tegen windmolens op en rond de Veluwe vanwege de wespendif. Wij Putten wil komende vier jaar inzetten op no-regret-maatregelen, energiebesparende en energieopwekkende maatregelen waar eigenaren geen spijt van zullen krijgen.

Resultaten op het gebied van energiebesparing worden grotendeels door ons gedrag bepaald. Daarom is het intensiveren van bewustwordingscampagnes belangrijk. Ook willen we het watergebruik terugdringen in samenwerking met Vitens. Wij Putten maakt zich zorgen over de grondwatervoorraden en wil met name grote watergebruikers via een aanscherping van het rioolrecht stimuleren tot terughoudend watergebruik.

De gemeente Putten heeft momenteel zestig laadpunten, veelal gebundeld in groepjes van vier. Vanaf 2035 mogen er geen auto's op fossiele brandstoffen worden verkocht. Daardoor is het reëel om aan te nemen dat de behoefte aan laadpunten verder zal stijgen. Ook willen we lantaarnpalen zo mogelijk geschikt maken om auto's mee op te laden. Het aantal laadpalen moet voorlopen op het aantal elektrische auto's, zodat er in ieder geval geen schaarste ontstaat. Wij Putten wil ook graag een waterstoftankstation in Putten.

De ontwikkelingen rond smart grids ofwel slimme energiesystemen gaan

snel. Een slim energiesysteem is een energiesysteem waarbij zonnepanelen, elektrische auto's, warmtepompen, huishoudelijke apparaten, opslagsystemen en onderstations op intelligente wijze met elkaar zijn verbonden. Dit maakt het mogelijk om vraag naar en aanbod van (duurzame) energie op elkaar af te stemmen. Wij Putten wil dat de bouwers van Halvinkhuizen inspelen op deze nieuwe technieken. Maar wel onder de voorwaarde dat het niet ten koste gaat van de betaalbaarheid van de woningen en dat de investering wordt terugverdiend.

Wij Putten wil:

- natuurinclusief bouwen bevorderen;
- een energievoorziening die leveringszeker en veilig is en de woonlasten niet doet oplopen en waarbij het eigenaarschap en deelnemerschap zo veel mogelijk lokaal is;
- veel meer inzetten op isoleren en bewustwordingscampagnes;
- zon op dak maximaal stimuleren via zonnepanelen;
- de mogelijkheden voor kleine windmolens verruimen;
- zo nodig een gemeentelijke energicorporatie opzetten om het lokaal eigenaarschap te versterken;
- uitbreiding van het aantal laadpalen ten behoeve van elektrisch autorijden en lantaarnpalen als laadpunt inzetten;
- een waterstoftankstation;
- duurzaam inkopen en aanbesteden;
- het eigen energieloket Veluwe Duurzaam beter positioneren;
- de lening Toekomstbestendig Wonen voorzetten, waarmee inwoners worden ondersteund die hun woning willen voorbereiden op de toekomst;
- ook na 2022 middelen beschikbaar stellen voor klimaatbeleid;
- onderzoeken of we ook de komende jaren nestkastjes moeten plaatsen;
- zoveel mogelijk bloemrijke bermen aanleggen;
- het grondwatergebruik terugdringen.

We hebben te maken met een nieuwe tijd. De kennissamenleving zorgt ervoor dat inwoners razendsnel geïnformeerd en georganiseerd zijn. Nieuwe tijden vragen om nieuwe inzichten. Inwoners zijn ook vakmensen, dus ze weten veel. Ze kennen hun eigen omgeving beter dan wie dan ook. Beleid wordt vaak beter als

inwoners erover meedenken. Wij Putten is groot voorstander van burgerparticipatie. We moeten als gemeente leren om meer los te laten, om die faciliterende rol te pakken. Het college en de ambtelijke organisatie moeten ruimte laten, ontmoetingen faciliteren en kennis ophalen in de samenleving.

bij bedrijven, verenigingen en organisaties. Ondanks de coronacrisis hebben wij dit zoveel mogelijk voortgezet, hetzij op een andere, passende wijze. Onze inwoners, verenigingen, bedrijven en organisaties zijn een belangrijke voedingsbodem voor onze besluiten in de raadszaal.

De gemeenteraad is het hoogste orgaan in een gemeente. Daar vindt de gemeentelijke besluitvorming plaats. Maar de raad heeft als volksvertegenwoordiger ook de taak alle belangen mee te nemen en de belanghebbenden te betrekken bij de besluitvorming. De raad moet signalen uit de samenleving leren inschatten en dat is lastig. Wanneer geef je geluiden de ruimte en wanneer parkeer je ze vanuit algemeen belang? Wij Putten neemt de rol als volksvertegenwoordiger serieus. Wij gaan eropaf. Wij Putten is veel in de wijken te vinden en gaat op bezoek

In het rapport 'We gooien het de inspraak in' van de Nationale ombudsman staat de Participatiewijzer met daarin tien spelregels voor be-

hoorlijke burgerparticipatie. Een van de spelregels waar wij in Putten nog iets van kunnen leren is zorgen dat inwoners weten wat de status is van hun inbreng. De gemeente bepaalt, voordat het participatietraject van start gaat, welke rol de inwoner krijgt. Dat kan per onderwerp verschillen. Inrichting en onderhoud van een plantsoen in een woonbuurt is van een andere orde dan de bouw van een nieuwe woonwijk. Ook het maatschappelijk en algemeen belang moet altijd voorop staan. We willen dat iedereen de mogelijkheid heeft om mee te doen. En we gaan ook op zoek naar manieren om zoveel mogelijk mensen te betrekken.

Elke gemeente in Nederland bereidt zich voor op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Een belangrijke pijler hiervan is participatie. De gemeente Putten is hiermee aan de slag. Vlak voor de zomervakantie van 2021 konden inwoners meedenken over de toekomst van ons dorp en 262 inwoners hebben de vragenlijst ingevuld over de Omgevingsvisie Putten 2040. Wij willen dat inwoners op heel veel verschillende manieren gevraagd worden naar hun visie op de toekomst van ons dorp. En dat ze gebruik kunnen maken van het zogeheten *Right tot challenge*, het recht van inwoners om een publieke taak van de overheid over te nemen, als ze denken dat ze die taak beter of goedkoper kunnen uitvoeren.

Wij Putten wil:

- dat de inbreng van bewoners wordt meegenomen in de besluitvorming;
- inwoners nog meer betrekken bij aanpak van hun woonomgeving, door ze te informeren, uit te nodigen om mee te doen en invloed te geven, met heldere afspraken over de reikwijdte van hun betrokkenheid;
- de spelregels voor participatie vastleggen in een participatieverordening;
- zoeken naar nieuwe manieren om inwoners bij de besluitvorming van de raad te betrekken;
- het bestaande budget van € 75.000 per jaar voor het oplossen van kleine zaken die zorgen voor grote ergernissen zichtbaarder inzetten;
- de lokale radio, kranten en andere media een warm hart toedragen, omdat goede informatievoorziening van essentieel belang is voor de Puttense democratie.

Wij Putten wil een krachtig, open, integer, aanspreekbaar en dienstbaar bestuur, dat er voor iedereen is en geen vriendjespolitiek bedrijft. De aandacht van Wij Putten voor betere communicatie vanuit het gemeentehuis heeft veel opgeleverd, maar er zijn nog stappen te maken.

De toeslagenaffaire heeft pijnlijk duidelijk gemaakt hoezeer burgers in de knel kunnen raken als de overheid zich als een onbetrouwbare partij

manifesteert. Kenmerkend daarbij was het verbluffende gebrek aan transparantie, waarbij noodsignalen zijn genegeerd en onwelgevallige informatie onder het tapijt is geveegd. De Wet open overheid (Woo), die naar verwachting in 2022 in werking treedt, komt wat dit betreft niets te vroeg. De wet is bedoeld om transparantie bij overheden te vergroten en informatie beter toegankelijk te maken. Ook de gemeente Putten krijgt hier al lokale overheid mee

te maken. De wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het belangrijkste verschil met deze wet is dat de Woo inhoudt dat de overheid ook actief informatie moet verstrekken, dus ook zonder dat er in het kader van de Wob een verzoek ligt.

Transparantie, die Wij Putten vanaf de eerste dag van het bestaan hoog in het vaandel heeft staan, is een wezenlijk onderdeel van de lokale democratie. Transparantie betekent dat inwoners over alle informatie kunnen beschikken die nodig is om besluiten van het bestuur te kunnen beoordelen. Net zo goed als dat de raad volledig geïnformeerd moet zijn om zijn controlerende taak goed te kunnen uitvoeren.

Belangrijke voorwaarde voor het laten slagen van de Woo is dat overheden hun informatie goed gedocumenteerd op orde hebben. De Woo kent dan ook een overgangperiode,

waarin de wet deels nog niet van kracht is. Wat Wij Putten betreft maakt de gemeente Putten hier niet langer gebruik van dan strikt noodzakelijk.

Als het gaat om het voorkomen dat inwoners de dupe worden van een onbetrouwbare of een falende overheid, is nog een aspect van belang: de kwaliteit van de ambtelijke organisatie. Die hangt samen met het vakmanschap van het personeel dat de gemeente weet aan te trekken, maar ook met de werksfeer en de arbeidsomstandigheden. In het laatste is met

de bouw van een nieuw gemeentehuis goed geïnvesteerd, maar tegelijkertijd is de werkdruk als gevolg van krimp van de formatie opgelopen. Waar gehakt wordt, vallen spaanders, waar het te snel gebeurt, neemt het risico op ongelukken toe. Inwoners die met de gemeente Putten te maken krijgen, kunnen hierbij het kind van de rekening worden. Wij Putten wil daarom waar nodig in de ambtelijke organisatie investeren, door formatie uit te breiden en maatregelen te nemen om een al te groot verloop tegen te gaan.

Wij Putten wil:

- Dat de gemeente Putten voortvarend aan de slag gaat met de implementatie van de Woo;
- Putten werkt maakt van het op orde brengen en toegankelijk maken van digitale documentatie;
- Dat gemeentelijk personeel kwalitatief en kwalitatief in staat is om bewoners op de juiste manier tegemoet te treden en verder te helpen;
- Dat de gemeente daartoe extra personeel aantrekt;
- Dat de gemeente zich sterk maakt voor een passende beloning van vakmanschap;
- Dat inwoners snel een reactie krijgen op een vraag, ook als een inhoudelijk antwoord wat meer tijd vergt;
- Dat de gemeente er als aantrekkelijke werkgever voor zorgt dat medewerkers graag bij de gemeente willen blijven werken;
- Jongeren betrekken bij het bestuur van de gemeente en de huidige jeugdgemeenteraad continueren;
- De gemeentelijke dienstverlening verder digitaliseren, maar niet ten koste van de bereikbaarheid en loketfuncties;
- Dat duidelijk is hoe regels worden gehandhaafd;
- Alle declaraties van en cadeaus aan burgemeester en wethouders actief publiceren;
- Investeren in samenwerking in de regio, zowel voor wat betreft bedrijfsvoering (Bunschoten, Nijkerk en Leusden) als op de strategische onderwerpen (A28, vliegveld Lelystad, Veluwe en sociale onderwerpen) als op de beleidsuitvoering met de ex-RNV of Food Valley gemeenten;
- Dat de gemeente in woord en geschrift helder, eenvoudig en begrijpelijk communiceert.

Een aantrekkelijk dorpscentrum is heel belangrijk voor onze inwoners en toeristen. Het winkelbestand loopt tijdens de coronacrisis schade op. Een aantal ondernemers heeft,

mede gefaciliteerd door de gemeente, hun gevels opgeknapt. De vastgoedeigenaren verenigen zich om zoveel mogelijk leegstand tegen te gaan. Het verkleinen van het kern-

winkelgebied is een instrument dat zijn waarde heeft bewezen; buiten dit gebied worden winkels omgevormd naar woningen. De winkeliersvereniging WCP is wat Wij Putten betreft een belangrijke gesprekspartner voor de gemeente. Ook hechten we aan het bestaan van de centrummanager.

In 2020 is begonnen met het opknappen van het centrum. De reconstructie van de pleinen is in 2021 afgerond. De aanwezige terrassen zijn uitgebreid. In verband met de gevolgen van de coronaepidemie is de reconstructie van de straten uitgesteld naar najaar 2022. In 2022 en 2023 zullen de straten gefaseerd worden aangepakt.

Na het afronden van de pleinen voor het gemeentehuis wordt de aandacht verlegd naar het gebied erachter. Dat terrein vormt een van de minder aantrekkelijke delen in ons dorp. In de planning zit het maken van een gebiedsvisie voor dat deel van Putten. Het gaat dan in ieder geval over het parkeerterrein achter het gemeentehuis inclusief de

bibliotheek, het oude politiebureau en de parkeerplaats aan de Bruno Fabriciusstraat. Wij Putten is er een voorstander van om in de conceptgebiedsvisie twee of drie scenario's uit te werken, waarbij in een scenario ook gratis ondergronds parkeren wordt meegenomen. Ondergronds parkeren maakt wellicht de weg vrij voor nieuwe (woon)ontwikkelingen in dat deel van Putten en kan mogelijk ook iets betekenen voor de verblijfsfunctie van het marktplein.

De schandvlek op de hoek van de Bakkerstraat is verdwenen. De nieuwbouw wordt naar verwachting in 2022 afgerond. Daarna heeft de supermarkt plannen om zijn parkeerplaats anders in te richten. Dit kan het moment zijn voor de gemeente om het eerste deel van de Bakkerstraat aan te pakken en op te knappen.

Als aansluitend de Verlengde Dorpsstraat wordt aangepakt, heeft het centrum aan deze zijde een prima facelift gehad en ziet het er aantrekkelijk uit. De verwachting is dat tegen die tijd ook de leegstaande panden door de eigenaren zijn gesloopt, vervangen of verbeterd.

We zien dat de camperplekken achter het gemeentehuis nog steeds goed gebruikt worden. We willen in de komende periode nogmaals kijken of we een ondernemer kunnen interesseren voor het bedrijfsmatig exploiteren van camperplekken, met voorzieningen.

Om de levendigheid in het centrum verder te vergroten, wil Wij Putten de mogelijkheden creëren om er meer dan vijf evenementen per jaar toe te staan. Ook willen we af van de regel dat ze niet te snel na elkaar mogen plaatsvinden. Tot slot wil Wij Putten dat terrassen tot 01.00 uur open mogen blijven.

Wij Putten wil:

- de reconstructie van het centrum in de jaren 2022 en 2023 afronden;
- ruimere afspraken maken over de uitstalling in het autoluwe centrum;
- het verkeerscirculatieplan in werking laten treden;
- parkeren gratis houden;
- de kermis naar het centrum halen;
- openbare toiletten in minimaal het toeristenseizoen, ook bereikbaar voor mindervaliden;
- het eerste gedeelte Bakkerstraat reconstrueren na het voltooiën nieuwbouw en herinrichting van de parkeerplaats;
- bedrijfsmatige exploitatie van camper plekken achter het gemeentehuis.

Er is de laatste jaren hard gewerkt aan wegen in en rond Putten. Maar het werk is nog niet af. Om een samenhangend verkeersveiligheidsbeleid te kunnen uitvoeren, is in 2021 een Gemeentelijk Verkeers- en Vervoer Plan in de steigers gezet. Wij Putten wil met dit plan prioriteiten

stellen op het gebied van verkeersveiligheid.

Maar ook als verkeersdeelnemer dragen we allemaal een verantwoordelijkheid. Als iedereen binnen zijn of haar mogelijkheden bijdraagt aan een veiligere omgeving, helpt dat enorm. Op een aantal wegen in Putten zijn functie, het gebruik en uitvoering onvoldoende in balans. Daarom wil Wij Putten met fysieke maatregelen de verkeersveiligheid in met name de woonwijken en bij scholen verbeteren en tegelijkertijd verkeersveiligheidsacties en -campagnes opnieuw organiseren. Zo willen we fysiek kwetsbare groepen in het verkeer extra beschermen.

In ieder geval moet de ontsluiting van de nieuwe wijk Halvinkhuizen hoge prioriteit krijgen. We doen daarbij ook een klemmend beroep op het provinciebestuur om hierin mee te denken en ook financieel bij te dragen. Het overleg moet erop gericht zijn een begin te maken met

de ontsluiting en het vormgeven van een eerste gedeelte van een weg om Putten. Het einddoel is een volledige verbinding tussen de Voorthuizerstraat en Nijkerkerstraat te realiseren. Op deze manier wordt ook de Van Geenstraat ontlast. De zuidelijke verbindingsweg doortrekken naar de A28 heeft niet onze voorkeur, omdat dat een aanzuigende werking heeft op verkeer dat in de file staat bij knooppunt Hoevelaken. Daarmee wordt een halve snelweg langs de nieuwe woonwijk gelegd, hetgeen het woongenot zeer nadelig beïnvloedt (o.a. geluid, luchtkwaliteit) en het westelijk buitengebied in tweeën snijdt.

Al lange tijd bestaat de nadrukkelijke wens om de fietsoversteek bij de Vrouw van Putten veiliger te maken. We willen van de gelegenheid gebruikmaken om de gehele Engweg te reconstrueren en de snelheid terug te brengen naar 30 kilometer per uur. Overigens moeten nog meer straten

worden ingericht overeenkomstig de gewenste snelheid (30 km). Op ons lijstje staan de Kerkstraat en Halvinkhuizerweg.

De verwachting is dat de reconstructie van de wegen in het westelijk buitengebied (Waterweg; Zuiderzeestraatweg) in de loop van 2022 wordt afgerond. Wij Putten wil dat daarna de gemeente de discussie nog een keer aangaat met de bewoners van de Stenenkamerseweg of een algehele afsluiting voor doorgaand verkeer (harde afsluiting) een betere optie is dan de huidige afsluiting met de uitzondering voor bestemmingsverkeer (zachte afsluiting).

Wij Putten blijft met de provincie in gesprek om uiteindelijk te realiseren dat de provinciale weg tussen de Henslare en de Harderwijkerstraat en de Voorthuizerstraat een maximumsnelheid krijgen van 50 en respectievelijk 60 kilometer per uur. We blijven aandacht vragen voor het kruispunt Hoofdlaan/Oude Rijksweg.

Om het gebruik van de auto terug te dringen willen we, samen met de regio, investeren in een snelfietspad (F28) tussen Zwolle en Amersfoort. Hiervoor is het nodig dat de fiets voorrang krijgt op de rotondes op

de provinciale weg. Verder doen we er alles aan om ervoor te zorgen dat de reconstructie van de Voorthuizerstraat, inclusief een breder fietspad, de komende periode wordt uitgevoerd. Verder willen we de route naar het station door Rimpeler en Bijsteren voltooien; een verhard fietspad van 2,5 meter breed langs de Husselsesteeg aanleggen; een veilige fietsoversteek bij Bosbad Putten realiseren; en de oversteek Henslare – Stenenkamerseweg veiliger maken.

De laatste jaren nemen de drukte en daarmee de problemen op de A28 verder toe. Wij Putten staat achter de Regio Noord Veluwe om de problemen op en rond deze weg bij het Rijk hoog op de agenda te krijgen en te houden. Zelf werken we ook aan ver-

beteringen (zoals een snelfietspad; stimuleren carpoolen) die voor het minder belasten van de weg kunnen zorgen. De laatste jaren is door deze lobby de A28 al hoger op de prioriteitenlijst van het Rijk gestegen. We blijven ons inzetten het aantal paaltjes en verkeersborden tot een minimum te beperken.

Wij Putten wil:

- bij de provincie blijven lobbyen om de Nijkerkerstraat/Oude Rijksweg tussen de Henslare en Harderwijkerstraat binnen de bebouwde kom te brengen en zo de snelheid terugbrengen naar 50 kilometer per uur en fietsers voorrang geven op de rotondes;
- een begin maken met de zuidelijke ontsluiting van de nieuwe woonwijk Halvinkhuizen, om uiteindelijk een volledige verbinding tussen de Voorthuizerstraat en Nijkerkerstraat te realiseren;
- de Voorthuizerstraat aanpakken en de maximumsnelheid terugbrengen naar 60 kilometer per uur;
- het openbaar vervoer op het huidige niveau houden;
- het fietsnetwerk verbeteren;
- duidelijkheid rondom 30 kilometerzones, met een eenduidige inrichting;
- overleg met politie, OM en gemeente over locaties en tijdstippen van handhavingsacties van verkeersregels;
- de Engweg reconstrueren en snelheid terugbrengen naar 30 kilometer per uur;
- het gesprek aangaan over een harde of zachte afsluiting van de Stenenkamerseweg;
- een snelfietspad (F28) en dat fietsers op de rotondes voorrang krijgen;
- lobbymaatregelen A28 doorzetten en samen met de regio flankerende maatregelen nemen om de A28 te ontlasten;
- het aantal paaltjes en verkeersborden tot een minimum beperken.

Onze lokale economie presteert goed en blijkt tijdens de coronacrisis ook veerkrachtig te zijn. Dat is een verdienste van de overheid en vooral van onze ondernemers en hun werknemers. Daar moeten we op verder

bouwen.

In Putten zie je het agrarisch accent nog terug in het economisch profiel. Maar de agrarische sector is minder groot dan in het verleden. Dat neemt niet weg dat het beeldbepalend is

voor het buitengebied.

Wij Putten wil onze lokale, veelzijdige economie verder versterken. Daarvoor moet het gemeentebestuur frequent in gesprek gaan met ondernemers. Beleid maken begint altijd met luisteren.

Ondernemers faciliteren begint met voldoende beschikbare vestigingsmogelijkheden. Wij Putten wil geen nee verkopen aan lokale ondernemers, die ruimte zoeken of willen uitbreiden. Daarom ontwikkelen we het bedrijventerrein Henslare tot bedrijventerrein voor lokale ondernemers met accent op werkgelegenheid, innovatie, circulariteit, energie en verduurzaming.

Wij Putten wil een uitgiftebeleid voor de Henslare, zodanig dat het bedrijventerrein ook in de toekomst beschikbaar blijft voor lokale ondernemers. Bij de uitgifte van nieuwe bedrijvenskavels moeten we lering

trekken uit gang van zaken bij Keizerswoert. Dat bedrijventerrein moeten we in overleg met de eigenaren beter gaan benutten, zowel qua inrichting als verduurzaming. Dat is van groot belang, alvorens nieuwe terreinen in het buitengebied als bedrijfsterrein kunnen worden ontwikkeld. Ook moeten we oog hebben voor de vervangingsbehoefte in geval van functieverandering aan de Ambachtstraat.

We willen in goed overleg met de gemeenten op de Noord-Veluwe, Foodvalley en de provincie kijken naar de verdere ontwikkeling van bedrijfsterreinen, waarbij Putten ruimte moet krijgen om lokale bedrijven te blijven faciliteren. Acquisitie

van nieuwe bedrijvigheid is geen doel op zich. Grootschalige ontwikkelingen brengen we onder op regionale bedrijventerreinen. Bedrijven met een duidelijk toegevoegde waarde voor de gemeente, hebben de voorkeur boven bedrijven met weinig tot geen toegevoegde waarde.

De discussie over de openstelling van winkels plopt iedere vier jaar bij de verkiezingen weer op. Vooralnog heeft Wij Putten weinig signalen dat grote groepen inwoners of ondernemers aandringen op zondagsopening van winkels. Wij Putten benadert dit vraagstuk pragmatisch en stelt vooral de vraag of er bij de consument en de ondernemer draagvlak is voor ver-

ruiming op dit punt. Als dit er is, dan willen we dat zeker regelen, onder bepaalde voorwaarden. Bijvoorbeeld dat er op zondag geen bevoorrading is.

De rode draad in ons economisch beleid is: het zijn de ondernemers die ondernemen, binnen de randvoorwaarden die de samenleving stelt. De overheid is daarbij de hoeder van het algemeen belang. Wij Putten omarmt de principes van de brede welvaart, dat wil zeggen met oog voor welzijn, materiële welvaart, gezondheid, arbeid en vrije tijd, wonen, inclusieve samenleving, veiligheid en milieu.

Wij Putten wil:

- een gevarieerde arbeidsmarkt;
- een goed ondernemersklimaat met aandacht voor verduurzaming, klimaatadaptatie en circulariteit;
- leegstand van bedrijfslocaties actief tegengaan en ontmoedigen door Keizerswoert beter te benutten;
- de omvang van het kernwinkelgebied aanpassen op de behoefte, op basis van een evaluatie van ons detailhandelbeleid;
- het aantal standplaatsen voor ambulante handel maximeren op het huidige aantal, met uitzondering voor standplaatsen voor de verkoop van lokale en regionale agrarische producten;
- tezamen met onderwijs en werkgevers het aanbod aan (technisch) personeel vergroten;
- een gemeentelijke economische visie ontwikkelen, inclusief een concreet uitvoeringsprogramma;
- inzetten op een goede relatie met de lokale ondernemers, zowel bestuurlijk als ambtelijk;
- korte lijnen tussen lokale producenten en consumenten blijvend promoten (Koop Lokaal);
- met een breed aanbod een levendige markt stimuleren op het vernieuwde marktplein;
- ruimte voor de daghoreca en meer activiteiten in het centrum om de verblijfsfunctie en de levendigheid te versterken;
- Henslare ontwikkelen tot bedrijventerrein voor lokale ondernemers met accent op werkgelegenheid, innovatie en verduurzaming.

Recreatie en toerisme vormen in Putten een belangrijke bedrijfstak. Dat is niet voor niets: Putten heeft een unieke ligging, nabij het randmeer en is omgeven door zeer wisselend landschap met bos, heide en landbouwgebied en met ook nog eens een aantrekkelijk centrum en niet te vergeten het Bosbad met zijn nieuwe wildwaterbaan.

Toeristen noemen de Puttense goedertierenheid, gastvrijheid en de relatieve rust als reden om hier vele jaren achtereen te komen. Ook inwoners zelf genieten als recreant van ons dorp en de omgeving. Eigenlijk hoeft Putten alleen het mooie dorp te zijn dat het al is. We koesteren de landschapselementen die Putten zo mooi maken en een dorps karakter

geven. Maar als het aan Wij Putten ligt, wordt Putten nog aantrekkelijker voor dagjesmensen en voor recreanten die hier het hele seizoen zijn. In het kader van het project Veluwe op 1 werken we de komende jaren aan routes voor mountainbikers en leggen we paardenmenroutes aan.

We hebben in Putten op gebied van Recreatie en Toerisme een goede samenwerking met de recreatieondernemers (PROV) en de VVV+. In principe loopt het samenwerkingsproject 'Dromenlab' in 2021 af. We willen ook voor de jaren daarna de financiering structureel maken. Ook gaan we door met de subsidierelatie met de VVV+.

Uitgangspunt voor Wij Putten is: wat goed is voor het toerisme, is goed voor Putten en andersom. De natuur bepaalt voor een groot gedeelte de beleving van een toerist en of recreant.

Recreatieparken zijn er voor de recreatie en niet voor permanent wo-

nen. In de afgelopen decennia is daar onvoldoende aandacht voor geweest en dat betekent dat we deze situatie weer op orde moeten brengen. In dat

kader doet Putten al een aantal jaren mee aan het project Vitale Vakantieparken. De financiering is de laatste jaren op projectbasis geweest. Aangezien het een weg van lange adem is zal hiervoor een structurele financiering moeten komen.

Omdat het voor recreatieondernemers bij de planning van de prijsstelling van belang is dat zij op tijd weten wat de onkosten zijn, laten we de ontwikkeling van de toeristenbelasting een jaar achterlopen op die van de OZB en de forensenbelasting.

Putten wil actief meedoen aan de regionale activiteiten om de Veluwe weer op 1 te krijgen. Recreatie en natuur dienen hand in hand te gaan. Daarom is het goed om aan te geven welke gebieden in Putten specifiek voor natuurontwikkeling en rust zijn en welke gebieden wel ruim toegankelijk zijn voor bezoekers. Met andere

woorden: waar zijn economische initiatieven mogelijk en waar heeft de natuur (stiltegebieden) topprioriteit? Om dit doel te bereiken neemt Putten deel aan de regiodeal waarbij geld van het Rijk en provinciale middelen worden ingezet om de toeristenstroom te reguleren. Wij willen de Krachtighuizerheide een flinke impuls geven.

Wij Putten wil:

- routes voor mountainbikers aanleggen;
- paarden- en menroutes aanleggen;
- een rolstoelpad aanleggen;
- aantal klompenpaden uitbreiden, bijvoorbeeld in Koudhoorn;
- de samenwerking binnen Dromenlab en de VVV+ structureel financieren;
- een structurele financiering om permanente bewoning op recreatieparken tegen te gaan;
- de recreatiezonering handen en voeten geven;
- de ontwikkeling van de toeristenbelasting een jaar achter te laten lopen op die van de OZB en de forensenbelasting, zodat recreatieondernemers eerder weten waar ze aan toe zijn;
- de regiodeal uitvoeren en Krachtighuizerheide een impuls geven om de functie van toegangspoort tot de Veluwe te versterken.

Kunst en cultuur zijn zaken die het leven aangenaam maken. Putten kent veel actieve en passieve beoefenaars. Wij Putten wil mogelijkheden onderzoeken voor een ontmoetings- en werkplek voor kunstenaars en andere creatievelingen (start-ups).

Het is goed om al op jonge leeftijd met kunst in aanraking te komen. Zaken als kunstmenu op scholen en muziek in de klas zullen we daarom de komende jaren voortzetten. Maar het kan ook via kunst in de openbare ruimte, bijvoorbeeld in de buurt van

speelplaatsen. De doelgroep jongeren weten we nog steeds niet goed te bereiken. We zullen onderzoeken hoe we deze groep beter kunnen bedienen op dit gebied. Bijvoorbeeld een eigen muziekpodium, met oefenruimte in

Stroud. Bestaande activiteiten zoals Groevenbeek klassiek en Theater Stroud blijven we ondersteunen. In de afgelopen periode heeft het onderwerp kunst en cultuur door de corona een sluimerend bestaan gekend. We willen post-corona, samen met de regio en de provincie de culturele infrastructuur in Putten versterken. We willen daar ruim in investeren. Lokaal hebben we de cultuurvisie vastgesteld; ook deze moet na corona met de verschillende verenigingen uitgewerkt worden. In de afgelopen jaren heeft Putten samen met andere gemeenten in de

regio en de provincie opgetrokken in het Cultuur- en erfgoedpact. Dat is inmiddels afgerond. We willen dat in de komende jaren continueren. Op de Veluwe heeft een vijftal gemeenten (waaronder Putten) het plan opgevat om meer aandacht te geven aan cultuurhistorie. Ze willen allemaal een Archeologisch Belevingscentrum opzetten. Het gezamenlijk verhaal omvat de rijke historie van de Veluwe. Putten neemt het onderdeel "Hoe de mens in het landschap ingreep", waarbij het landgoed Schovenhorst het middelpunt

zou moeten zijn. Daarmee blijven we het Verhaal van Putten ontwikkelen.

Wij Putten wil:

- activiteiten voor de basisscholen zoals kunstmenu en muziek in de klas blijven ondersteunen;
- een ontmoetings- en werkplek voor kunstenaars en andere creatievelingen (start-ups);
- meer kunst in de openbare ruimte;
- onderzoeken hoe we de doelgroep jongeren beter kunnen bereiken;
- ontmoetingsplekken voor jongeren;
- de culturele infrastructuur in Putten versterken;
- bestaande activiteiten zoals Groevebeek Klassiek en theater Stroud blijven ondersteunen;
- de culturele infrastructuur verbeteren met kennis en ondersteuning;
- deelnemen aan van het nieuwe Cultuur- en erfgoedpact;
- het bestaansrecht van een Archeologisch Belevings Centrum op Schovenhorst onderzoeken;
- continuering van de ondersteuning van amateurkunst en verenigingen met projectsubsidies;
- het Verhaal van Putten uitbreiden en verbreden door het integreren van de lesmodules 'Het Verhaal van Putten' en de 'mediaeducatie van de bibliotheek' in activiteiten voor het Kunstmenu;
- dat de gemeente een duidelijkere, meer actieve rol pakt in het Cultuur Platform.

De zorg voor openbare orde en veiligheid is een kerntaak van de overheid, dus ook van de gemeente. De verantwoordelijkheid voor het veiligheidsbeleid op gemeentelijk niveau ligt vooral bij de gemeenteraad en voor wat betreft de uitvoering bij de burgemeester. Het is de

burgemeester die in zijn driehoeks-overleg afstemming heeft met politie en openbaar ministerie. Wij Putten vindt dat, afhankelijk van het onderwerp, ook andere partijen betrokken moeten worden. Denk aan scholen, maatschappelijke organisaties, ondernemers en de brandweer. Wij

Putten wil aandringen op een betere zichtbaarheid op straat van de politie en de wijkagent. We zijn blij met de huidige positie van het politiebureau in het gemeentehuis en willen dit graag zo houden. Voor plaatsen waar regelmatig snelheidsduivels worden waargenomen, dringen we aan op

incidentele controles.

Wij Putten wil dat onze inwoners en bezoekers zich prettig, vrij en veilig voelen in Putten.

We constateren een verandering op het gebied van veiligheid. Naast de traditionele criminaliteit zoals woninginbraken, geweldsdelicten en fietssendiefstal zien we vooral een stijging van ondermijning en digitale veiligheid. Op dat terrein ligt de uitdaging voor de komende jaren. Onze inwoners zijn kwetsbaar bij de groeiende dreiging van digitale criminaliteit. Wij Putten wil daarom extra inzetten om onze inwoners weerbaarder te maken. Daarvoor doen we een beroep op onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

We moeten alert zijn op de verwevenheid van de onder- en bovenwereld. Denk aan financiële dienstverleners die de criminele winsten witwassen. De gemeente moet alert zijn als vergunningverlener en subsidieverstrekker. Kenmerk van ondermijning is dat het moeilijk te traceren is, vooral wanneer de criminaliteit zich innestelt in de woonwijken en jongeren naar 'binnen' worden gezogen. De verwachting is dat dit de komende jaren zal toenemen.

Op basis van het regionale ondermijningsbeeld van de politie en diverse lokale ondermijningsbeelden blijkt dat in Gelderland drugs de grootste en meest ingrijpende problematiek is. Het verdienmodel in de drugs is ongekend. Criminelen maken gebruik van kwetsbare locaties, branches en bedrijfstypen; met name bedrijven en industrieterreinen, het buitengebied, de horeca en auto(verhuur)branche, vakantieparken maar ook makelaars en notarissen spelen een rol in de ondermijnende criminaliteit. Wij Putten vindt dan ook dat in onze

gemeente, naast meer aandacht, ook voorlichting moet komen voor dit probleem en dat opsporingsdiensten daar beter voor uitgerust dienen te worden.

De brandweezorg in Putten wordt geregeld door de Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland. Wij Putten is teleurgesteld in het financieel beheer van de VNOG. Behoudens dat de gemeente Putten extra geld moet bijdragen, moet Putten ook de tweede tankautospuiter inleveren. Wij Putten heeft oog voor de risico's van bosbranden, zeker met de droge zomerseizoenen, maar vindt anderzijds dat slechts één tankauto in Putten

een verkeerde keuze is. Het ware beter geweest als de VNOG had gekozen voor een voertuig dat beide taken kan invullen. Wij Putten zal alles doen om de brandweezorg in Putten op peil te houden en wil de tweede tankautospuiter niet inleveren. We koesteren de vrijwilligersorganisatie van de brandweer.

Wij Putten wil:

- blijven investeren om de groeiende criminaliteit te beteugelen;
- naleving van regels via versterking van toezicht en handhaving;
- extra inzet om onze inwoners weerbaarder te maken tegen de dreiging van digitale criminaliteit en daarbij scholen, maatschappelijke organisaties en ondernemers betrekken;
- dat in onze gemeente, naast meer aandacht, ook voorlichting komt over ondermijning en dat opsporingsdiensten daar beter voor uitgerust worden;
- er alles doen om de brandweezorg in Putten op peil te houden, inclusief de vrijwilligersorganisatie.

Om maar met de deur in huis te vallen: de gemeentelijke financiën zijn op orde en dat moet zo blijven! Dat gaat natuurlijk niet vanzelf. De rijksoverheid heeft de laatste jaren fors bezuinigd op de bekostiging van gemeenten. Veel gemeenten zijn daardoor in financieel zwaar weer terecht

gekomen. Putten ook. Als gevolg daarvan heeft de raad in 2019 bijgestuurd, omdat het nodig was. Daarbij hanteert Wij Putten het uitgangspunt dat structurele tekorten worden opgevangen met structurele maatregelen (bezuinigingen en/of belastingverhoging). Eenmalige tekorten vangen we op met een beroep op de reserves. En over reserves beschikt de gemeente Putten in ruime mate. De komende jaren staan we voor een groot aantal forse investeringen. Zoals de ontwikkeling van de woonwijk Halvinkhuizen en de zuidelijke ontsluiting ervan, de huisvesting van school Groevenbeek, de vernieuwing en uitbreiding van de binnensportaccommodaties (nieuwbouw van twee

sporthallen). Allemaal investeringen van meer dan 10 miljoen euro! En dan te bedenken dat de plannen uit het concept-gemeentelijk verkeers- en vervoersplan ook niet gedekt zijn, evenals de extra uitgaven voor klimaatadaptatie, energietransitie en de ambtelijke organisatie. De dekking van deze grote investeringen uit de lopende begroting zal nog wel heel wat financieel gepuzzel vragen.

De herziening van gemeentefonds lijkt de gemeente Putten geen geld te gaan kosten (dat was een jaar geleden wel anders). Daarnaast voegt het Rijk wellicht extra geld toe aan het fonds. Daar worden alle gemeenten

beter van. Putten gaat naar verwachting ook structureel om en nabij € 1,5 miljoen extra krijgen om de jeugdzorg te kunnen betalen. Dan hoeven we de tekorten in de jeugdzorg niet meer zelf bij te passen. Tevens loopt er nog een discussie over het afschaffen van het abonnementstarief in de Wmo, het anders bekostigen van het beschermd wonen en het afschaffen van de zogenaamde opschalingskorting. Kortom, de komende jaren lijkt het met de gemeentelijke financiën de goede kant op te gaan. Tot slot beschikt de gemeente Putten over forse reserves. Wij Putten wil uiteraard terughoudend zijn met het doen van een beroep op die reserves,

maar inzet van een deel van die reserves voor eenmalige investeringen is voor ons zeker bespreekbaar. De bovengenoemde investeringen zullen overigens niet allemaal per 2022 ingaan, zodat spreiding in de tijd de begroting ook lucht kan geven.

Wij Putten is er een voorstander van om de gemeentelijke uitgaven periodiek tegen het licht te houden. Dat is het moment om de noodzaak ervan

af te wegen ten opzichte van nieuwe beleidswensen. Verhoging van lokale belastingen is voor Wij Putten de komende vier jaar niet aan de orde.

Uiteraard moet er ook genoeg geld zijn om het lopend beleid te kunnen uitvoeren. Gelet op de prijsstijgingen voor bijvoorbeeld grondstoffen en arbeid, maar ook de oplopende inflatie maken dat voor het lopend beleid extra geld nodig is.

Wij Putten wil:

- de gemeentelijke belastingen slechts met de inflatiecorrectie verhogen;
- kostendekkendheid als uitgangspunt voor de gemeentelijke belastingen en heffingen.
- waar nodig, en als uitstel onwenselijk is, een deel van de reserves gebruiken om te investeren in de publieke sector;
- periodiek de gemeentelijk uitgaven tegen het licht houden en ze afwegen tegen de wensen voor nieuw beleid;
- veel meer lobbyen voor cofinanciering uit Brussel, maar vooral ook uit Den Haag en Arnhem, om te kunnen investeren in het dorp, bijvoorbeeld in de woningbouw;
- een sluitende meerjarenbegroting;
- reserves met een omvang die passend zijn voor een onze gemeente.

